

החריגים הנוגעים לזכויות יוצרים עבור הארכיונים : רשימת בקרה

תרגום מצרפתית: אביבה סופר

עריכה לשונית : זהר אלופי ואביבה סופר

תודות :

מסמך זה נכתב בהשראת מסמך הליבה הנוגע לחריגות בספריות (רשימת החריגים העיקריים שניתנו לספריות) מסמך שנערך על ידי EIFL (Electronic Information for Libraries) יוני 2016. הארגון הבינלאומי של הארכיונים ה-ICA מודה ל-EIFL אשר העמיד לרשותו מסמך זה תחת הרישיון של Creative Commons Attribution 4.0 (CCBY4.0) ואשר הרשה לו להתאים רשימה זו, רשימת הבקרה, לצרכי הארכיונאים לשם תרגום והפצה בקרב הקהילה הארכיונאית.

מהו הארגון הבינלאומי של הארכיונים ה-ICA?

ה-ICA שם לו למטרה לפעול למען ניהול יעיל של ארכיונים, טיפול ושימור מורשת הארכיונים העולמית. הוא מייצג את מקצוע הארכיונאות בעולם כולו. ניהול רשומות נכון ויעיל הוא תנאי מוקדם וחיוני עבור ממשל תקין, כיבוד החוק, שקיפות ניהולית, שימור הזיכרון הקולקטיבי של האנושות ואפשרות הגישה של האזרחים למידע.

ה-ICA הוא ארגון לא ממשלתי ניטרלי, ממומן על ידי חבריו. כמעט 70 שנים שארגון זה מפגיש מוסדות ארכיוניים ואנשי מקצוע ברחבי העולם כדי להגן על ניהול יעיל של ארכיונים ועל מורשת החומר הארכיוני, כדי ליצור תקנים מקצועיים ולעודד דו-שיח, החלפת מידע והעברתו מחוץ לגבולות הלאומיים.

תגובות :

כל הערה או משוב של ניסיון יתקבל בהערכה. ניתן לשלוח את הערות ל
programma@ica.org :

מבוא :

חוק זכויות יוצרים מספק מסגרת משפטית השולטת על הבעלות, על הפקוח, ועל ההפצה והשימוש ביצירות מקוריות. חוק זו מגדיר את אמות המידה שמגינות על זכויות היוצר והמחזיק בהן, סוגי היצירות המוגנות, וגם על הכללים הנוגעים לבעלות על זכויות היוצרים, על הגבולות והחריגות שחלות על זכויות אלה, משך תוקפן של זכויות היוצרים והענשים שיחולו במקרה של הפרת החוק. זכויות יוצרים הינה שאלה של סדר לאומי, או במלים אחרות, לכול מדינה יש חקיקה משלה. אולם, החוקים המדינתיים מכילים לפעמים מספר הוראות הנובעות מהסכמים בינלאומיים אשר מרבית המדינות חתומות עליהם. הסכמים בינלאומיים אלו קובעים מסגרת בעלת סמכות המגינה על זכויות יוצרים, כאשר המטרה היא להבטיח טיפול מתאים ליצירות כאשר הן חוצות את גבולות המדינה.

החקיקה של חוק זכויות יוצרים היא, ככלל ידוע, פשרה בין האינטרסים של היוצרים ובין אינטרס הציבור אשר רוצה, ככל האפשר, לקבל גישה ליצירות אלו. החקיקה שומרת למחזיקי הזכויות בלעדיות מסוימת המאפשרת להם לממש את השליטה עליהן ולקבל תגמול בגין השימוש ביצירות. אולם, החקיקה מכירה בכך שיש צורך בהגבלת זכויות אלה על מנת להגן על האינטרס הציבורי בהפצת הידע והתרבות.

שירותי הארכיון צריכים להגן על האינטרס הציבורי על ידי קידום חינוך ומחקר, ועל הגנה על זכויות האדם. על מנת לעשות זאת מוסדות הארכיון ממלאים שלושה תפקידים עיקריים: הם מקבלים ורוכשים חומר ארכיוני, שומרים עליו והופכים את החומר הארכיוני בעל ערך נצחי לזמין עבור המשתמשים. הבעייתיות של זכויות היוצרים מתעוררת בכל אחד משלשת התחומים הללו. למותר לציין כי שירותי הארכיון מכבדים את האינטרסים של המפקידים ומתאימים את עצמם לחקיקה של זכויות יוצרים. לפעמים, מתן פיצוי ממשי על המגבלות המסוימות החלות על הזכויות הבלעדיות של בעלי העניין, הארכיונים עשויים להתקל בקשיים בעבודתם. במספר מדינות, שירותי הארכיון נהנים מחריגים הנוגעים לחוק וכל זאת על מנת לאפשר להם לשרת את האינטרס הציבורי במיוחד בהקשר הנוכחי של הגלובליזציה. הודות לחריגים אלו, יכולים הארכיונים והספריות להשתמש, למען כולם, ביצירות הכפופות לחוק זכויות יוצרים מבלי לבקש רשות מהבעלים או לשלם להם תמורת חריגים אלה וכול זאת בכפוף לתנאים המגינים על האינטרסים של המחברים. למרבה הצער, יש גם חוקים ממשלתיים אחרים החלים על זכויות יוצרים אשר אינם מכילים חריגים מספיקים, ובכך אינם מאפשרים לארכיונים לבצע את תפקידם בצורה הטובה ביותר, בהדגשה על מתן גישה לחומר הארכיוני שלהם. לאותם אנשים המייחלים להכיר את המצב הנוכחי של החקיקה במדינות אחרות מומלץ לעיין ב"המגבלות והחריגים הנוגעים לזכויות יוצרים בהקשר לספריות ולארכיונים (2015)" של ¹WIPO אשר מציע ניתוח של הוראות הרגולציה אשר נוגעות לספריות ולארכיונים הכלולות בחקיקה הלאומית במדינות החברות ב-WIPO.

רשימת המגבלות והחריגים תהיה שימושית לכם כאשר תרצו לנתח את החקיקה שלכם בהקשר לזכויות יוצרים, מאחר והיא תאפשר לכם להצביע על הליקויים או

להכיר בהישגים שלכם. זוהי נקודה התחלתית המאפשרת להגן על המדיניות, או להציע הצעות תיקון לחוק של המדינה שלכם.

הרשימה מציגה את ההוראות שיש לכלול בכל החוקים הלאומיים על מנת לתמוך בעבודה הארכיונאית במאה ה-21. בחלקה הראשון רשימה זו מגדירה את הפונקציות השונות ואת יתרון הארכיון. חלקה השני של הרשימה מאחד את השאלות הצולבות התלויות בהשפעה ובהיקף החריגים האופייניים. המאמר נפתח בהצגת הפעולות שיש לבצע. הוא נמשך בהצגת הערות בעלות תוכן במתן הסברים קצרים לנוגעים לשאלות השונות, וכמו כן במתן הוראות היכולות להועיל בשילובם בחוק הלאומי הדין בזכויות יוצרים. הוראות אלו מבוססות על הצעת החוק הדנה בנושא החריגים כולל זכויות היוצרים והמגבלות החלות עליהם עבור הספריות והמשתמשים שלהם, הצעת החוק של EIFL משנת 2016 שאומצו כדין על ידי הארכיונים. ניתן למצוא אותה בקישורית - WWW.EIFL.NET/RESOURCES.

אנו מקווים שרשימה זו אשר הועמדה לרשות הארכיונאים ולרשות המשתמשים שלהם תהיה ברת שימוש ותוביל לשיפור כללי של החקיקה על זכויות יוצרים ברחבי העולם.

Jaen Dryden - בשם קבוצת העבודה / הקבוצה המייעצת "לזכויות יוצרים" של ICA- וקבוצת המומחים לעניינים משפטיים (ICA EGLM) פברואר 2017.

רשימת החריגים הנוגעים לזכויות יוצרים עבור הארכיונים

על מנת לדעת האם החוק הנוגע לזכויות יוצרים במדינתכם תומך בתפקידים ובשירותים של הארכיונים יש לשקול את השאלות הבאות :

(א) תפקידים ושירותי הארכיון

1 רכישה :

(א) במקרה של רכישה או בסקירה של ארכיונים דיגיטליים של ארגון או של אדם יחיד, האם הארכיון יכול לשכפל את החומר הארכיוני שבעליו איפשר לארכיון גישה?

(ב) האם הארכיון יכול לרכוש ולשמור את התכנים שהושגו באמצעות האינטרנט, כלומר - אתרי אינטרנט ורשתות חברתיות אשר נגישים לציבור?

2 שימור:

האם יש לארכיון את הזכות לשכפל יצירות אשר מהוות חלק מהאוספים שלו, בפורמט עמיד אשר נבחר על ידו לשימור החומר הארכיוני והאם הוא רשאי להעניק גישה לצדדים שלישיים?

3 שירותי קהל:

- (א) האם יש לארכיון רשות לתת לעיון ו/או לשימוש עותק בנייר או בפורמט אלקטרוני של יצירה המהווה חלק מהאוספים שלו. לאדם המעוניין להשתמש בעותק זה לצרכיו האישיים או לחוקר?
- (ב) האם יש לארכיון רשות להוציא עותקים שכאלה מעבר לגבולות המדינה?
- (ג) האם יש לארכיון רשות לסרוק יצירות יתומות אשר מהוות חלק מהאוספים שלו ולהפוך אותם לזמינים באינטרנט?
- (ד) האם יש לארכיון רשות להציג חפצים אשר מהווים חלק מהאוספים שלו (או העתקים מהחפצים הללו) בתערוכות?
- (ה) האם יש לארכיון זכות לתרגם מסמכים המהווים חלק מן האוספים שלו?
- (ו) האם יש לארכיון זכות ליצור עותקים של יצירות וחפצים אשר מהווים חלק מן האוספים שלו למטרות לימוד מרחוק בסביבה וירטואלית?
- (ז) האם יש לארכיון זכות לשכפל יצירה בפורמט נגיש ולהעמידו לרשות אדם עם מגבלות?
- (ח) האם יש לארכיון זכות להוציא עותקים בפורמט נגיש מעבר לגבולות המדינה?

ב) שאלות צולבות :

השאלות הללו הן שאלות אשר נוגעות להיקף ולהשלכות של כל הבעיות הנוגעות לתפקידי הארכיונים.

1 חריגים לטובת הארכיונים:

- האם החריגים שהוענקו לספריות יחולו גם על הארכיונים?

2 תבנית החומר הארכיוני:

- האם הארכיון יכול לאחסן העתקים בכול פורמט אפשרי כולל פורמט דיגיטלי?

3 הגנה על חריגים בסביבה דיגיטלית:

- (א) האם החריגים שהוענקו לארכיונים ביחס לחוק זכויות היוצרים מוגנים בפני הסיכון של נטרול על ידי תנאי הרישיון?
- (ב) כאשר מוענקת הגנה משפטית המקושרת לאמצעי הגנה טכנולוגיים, האם הארכיון יכול לעקוף את האמצעים הללו על מנת להבליט את החריגים החלים על זכויות היוצרים?

4 הגבלת אחריות:

- האם החוק מגן על הארכיונים מפני תביעות משפטיות אפשריות הקשורות לעבודות הנעשות בתום לב במסגרת תפקידם?

5 חריגה גמישה:

- בנוסף לחריגים המיוחדים לארכיונים, האם הפעולות המתבצעות בארכיונים נתמכות על ידי חריגים גמישים, כגון האפשרות של הפעלת שימוש הוגן או עסקה הוגנת?

(א) תפקידים ושירותי הארכיון

הצעה/דגם להוראה	1 רכישה
<p>(א) הארכיון יכול להפיק תכנים דיגיטליים אשר כלולים בארכיונים של אדם או של ארגון על מנת לבצע את המשימות הנדרשות לשם מימוש רכישה (מודל להוראה אשר מאפשר ביצוע שכפול הנדרש לשם השגת ארכיונים דיגיטליים).</p> <p>(ב) לצורכי שימור, הארכיון יכול להעתיק ו/או לשכפל ללא הגבלה את התכנים של אתרי אינטרנט או כול תכנים אחרים שהושגו דרך האינטרנט ולהעמידם לרשות הציבור (מבוסס על הצעת החוק של EIFL סעיף 12 (2)</p>	<p>(א) במקרה של רכישה או בסקירה של ארכיונים דיגיטליים של ארגון או של אדם יחיד, האם הארכיון יכול לשכפל את החומר הארכיוני שבעליו איפשר לארכיון גישה? ארגונים ויחידים יכולים ליצור ולשמור את רוב הארכיונים המינהליים והפרטיים בצורה דיגיטלית. לעתים קרובות הארכיון רוכש חומר ארכיוני שנולד דיגיטלי. רכישות אלה יכולות להתפרס על מחשבים, התקני אחסון ניידים, ב"ענן", או בשרתים משותפים הנמצאים בשימוש על ידי התורם. כדי לבצע את עבודת הארכיון כגון: הערכה, בניית מפתחות תיוק ומפתחות אחרים, תיאור חומר ארכיוני או הליכים הקשורים לשימור דיגיטלי יש להעתיקם בשלמותם, וכל זאת על מנת לאפשר שימוש בכלי ניתוח שונים כדי לזהות פריטים רגישים, יצירות של סופרים אחרים, תבניות של קבצים שונים ועוד.</p> <p>(ב) האם הארכיון יכול לרכוש ולשמור תכנים שהושגו באמצעות האינטרנט, כלומר - אתרי אינטרנט ורשתות חברתיות אשר נגישים לציבור? האינטרנט הפך להיות אמצעי שמספק שפע של תוכן. לארגונים ולאנשים רבים יש אתרים משלהם והם נוכחים ברשתות חברתיות כגון פייסבוק, טוויטר, פליקר יוטיוב ואחרים. הארכיונים משיגים תכנים דינמיים אלה שלעתים הם ארעיים מאחר והם משמשים ראייה חשובה לפעילות הארגון או האדם היחיד, או הקהילה.</p> <p>על מנת לרכוש תכנים אלה, יש צורך בשכפול תבנית המאפשרת את שימורם בארכיון ואת השימוש בהם על-ידי משתמשים שונים. באמצעות מתן חריגה לחוק זכות יוצרים הארכיון יכול לשכפל תכנים אשר זמינים לציבור במסגרת היקף הרכישות שלו, ולהבטיח את השימור של החומר הארכיוני הדיגיטלי.</p>

הצעה/דגם להוראה	2) שימור
<p>הארכיון יכול לשכפל יצירות המהוות חלק מהאוספים שלו למטרות שימור והגדלת מספר העותקים שלו. במקרה ועבודה או עותק של יצירה אשר מהוות חלק מהאוסף של המפקיד איננו שלם, לארכיון הנוגע בדבר יש את הזכות להשיג עותק מהפריטים החסרים מארכיון, ארגון או אדם אחר.</p> <p>הארכיון יכול להעתיק יצירות שיהיו חלק מהאוספים שלו בכל תבנית אשר הוא בוחר. כאשר זה לא ניתן לביצוע בדרך סבירה ניתן לעשות זאת באמצעות קשרים או באמצעות המוציא לאור של היצירה.</p>	<p>- האם יש לארכיון זכות לשכפל יצירות אשר מהוות חלק מהאוספים שלו, בפורמט עמיד אשר נבחר על ידו לשימור החומר הארכיוני והאם הוא רשאי להעניק גישה לצדדים שלישיים?</p> <p>השימור במהלך תקופת החיים היא חלק התפקידים הבסיסיים הנהוגים בארכיון. השימור חלה על כול היצירות בכול צורה ותבנית, אנלוגית או דיגיטלית, וכך גם לגבי טבעים: טקסטים, גרפיקה או מסמכי אודיו.</p> <p>ההעתקה/ השכפול מוכיחים נחיצות למטרות שימור בשני מקרים: שימור או החלפה של מסמכים ניזוקים בתהליך של נזק או מסמכים אבודים, שימור מניעתי כאשר המסמכים צפויים להיות מיושנים וצפוי להיות השבתת הציוד הנדרש.</p>
הצעה/דגם להוראה	3) שירותי קהל
<p>הארכיון יכול להעמיד לרשות המשתמשים עותקים של חומר ארכיוני אשר מהווה חלק מהאוספים שלו, בכל תבנית אפשרית, ישירות או באמצעות תווך של ארכיון אחר למטרות של מחקר או לשימוש אישי.</p> <p>(הצעה זו מאפשרת תעתיק/הדפסה מחדש של</p>	<p>(א) האם יש לארכיון רשות לתת לעיון ו/או לשימוש עותק בנייר או בפורמט אלקטרוני של יצירה המהווה חלק מהאוספים שלו. לאדם המעוניין להשתמש בעותק זה לצרכיו האישיים או לחוקר?</p> <p>(ב) האם יש לארכיון רשות להוציא עותקים שכאלה מעבר לגבולות המדינה?</p> <p>חומר ארכיוני אינו מפורסם. הוא יחיד ובלתי ניתן להחלפה. מסיבה זו הארכיונים אינם משאילים את האוספים שלהם. המשתמשים צריכים לרשום הערות במחברותיהם או לבקש העתקים צילומיים</p>

<p>חומר ארכיוני המיועד לקהל המשתמשים)</p> <p>הארכיון יכול להציע לכל משתמש או לארכיון אחר גישה זמנית לעבודה מסוימת אשר מהווה חלק מהאוספים שלו, הכפופה לחוק זכויות יוצרים, באמצעים דיגיטליים או בכל אמצעי אחר+ למטרות מחקר או לשימוש פרטי (העתק מהחוק של EIFL, סעיף 12 (10)</p>	<p>מהארכיון. במקרה והארכיונים אינם יכולים לשכפל את החומר הארכיוני המבוקש על ידי המשתמשים, אזי הם אינם יכולים למלא את משימתם העיקרית - העמדת האוספים שלהם למטרות אקדמיות, אישיות, חינוכיות או לכל מטרה אחרת.</p> <p>לעתים קרובות מאד, הארכיונים רוכשים חומר ארכיוני דיגיטלי. הם בוחנים שיטות שונות המאפשרות מתן גישה לחומר ארכיוני זה. במקום להעמיד לרשות המשתמשים העתקים דיגיטליים הקלים להעתקה, מספר רב של ארכיונים מעדיפים להציע גישה וירטואלית זמנית בחדר העיון שלהם, על מנת למנוע סיכון של העתקה והפצה מאוחרת יותר.</p>
<p>לארכיון יש את הזכות להעתיק יצירות ולהפוך אותם לזמינות, במקרה כי הרשות מאת מחברם או בעליהם אינה ברת השגה במחיר המתקבל על הדעת או כאשר לא ניתן להשיג את היצירה באמצעות מסחר או על ידי המוציא לאור שלה. (העתק מהחוק של EIFL), סעיף 12 (6)</p>	<p>ג) האם יש לארכיון רשות לסרוק יצירות מיותמות אשר מהוות חלק מהאוספים שלו ולהפוך אותם לזמינים באינטרנט?</p> <p>יצירה מיותמת הינה יצירה המוגנת על פי חוק זכויות יוצרים ואשר קשה או בלתי אפשרי להשיג את זכות השימוש בה ולא ניתן לזהות את בעליה או למצוא אותם. הבעיה שנוצרת על יד תבנית של יצירה שכזו הינה גדולה: הספרית הלאומית של בריטניה העריכה כי 40% מכלל היצירות שבאוספים אשר מוחזקים אצלה (פורסמו או לא) הינן יצירות מיותמות. באופן כללי, הארכיונים מכילים שיעור גדול של יצירות מיותמות. מספר רב של מסמכים אשר נמצאים בארכיונים לא נוצרו לשם מטרות מסחר, הם בעלי ערך מסחרי נמוך מאד, וכך, באופן פרדוקסלי, היצירות בעלות הערך המסחרי הנמוך ביותר הן אותן היצירות שסביר כי לא ניתן יהיה לאתר את הבעלים שלהם. יצירות אלה גורמות לעלויות מחקר גבוהות ביותר, אין שום תמריץ בחיפוש בעליהן. מכאן נובע כי הארכיונים אינם צפויים להפוך את אותן יצירות לזמינות, כלומר: אוספים בעלי ערך חברתי, תרבותי ומחשבתי צפויים להישאר ללא שימוש. מכאן כי העיקרון החריג יאפשר גישה ליצירות שכאלה.</p>

<p>(1) לארכיון יש את הזכות להציג בפומבי יצירות מקוריות אשר מהוות חלק מהאוספים שלו, או העתקים מיצירות אלה, מבלי קבלת רשות מבעליהם, כאשר מדובר בהדגשת האוספים של הארכיון או כאשר רוצים להכשיר את המשתמשים באוספים אלה.</p> <p>(2) לארכיון יש את הזכות להציג או להנגיש לציבור קטעים מתוך יצירה מהאוסף שלו כאשר מדובר במצגת המוצגת בכנס, בסימפוזיון, סדנא או כול אירוע אחר מאותו סוג ללא קבלת התיר מאת בעל היצירה (העתק מהחוק של EIFL סעיף 16).</p>	<p>(ד) האם יש לארכיון רשות להציג חפצים אשר מהווים חלק מהאוספים שלו (או העתקים מהחפצים הללו) בתערוכות?</p> <p>הארכיונים מארגנים לעתים קרובות תערוכות (אמיתיות או וירטואליות) מהחפצים אשר מהווים חלק מן האוספים שלו (או העתקים מחפצים אלה) כאשר המטרה היא להראות ולפרסם את האוספים שלהם. לארכיונים יש גם הרגל לכלול תמונות מהחפצים אשר מהווים חלק מן האוספים שלהם במצגות במסגרת של סדנאות או כנסים. עקרון החריג יחול גם על השימושים האלו ויאפשר לארכיונים לקדם את היצירות המוגנות בזכויות יוצרים הנמצאות באוספים שלהם.</p>
<p>הארכיון יכול לתרגם מסמכים אשר מהווים חלק מהאוספים שלו למטרות של מחקר או לימוד אישי או אקדמי (העתק מהצעת החוק של EIFL, סעיף B 11 (1))</p>	<p>(ה) האם יש לארכיון זכות לתרגם מסמכים המהווים חלק מן האוספים שלו?</p> <p>הארכיונים אינם מתרגמים באופן שיטתי חומר ארכיוני לשפות אחרות. ואולם, יש מקרים שבהם ארכיון יידרש לבצע תרגום (שלם או חלקי) לחומר ארכיוני המוגן על פי חוק זכויות יוצרים, כאשר החומר הארכיוני כתוב בשפה אחרת, לצורכי תצוגה בתערוכה, על מנת להוציא לפועל את התערוכה בשפה הרשמית של הארכיון, או כאשר יש צורך לאתר כל תוכן רגיש הדורש יישום של מגבלות</p>
<p>הארכיון יכול לשדר אלמנטים אשר מהווים חלק מן האוספים שלו</p>	<p>(ו) האם יש לארכיון זכות ליצור עותקים של יצירות וחפצים אשר מהווים חלק מן האוספים שלו למטרות לימוד מרחוק בסביבה וירטואלית?</p>

<p>לשימוש בתוך סביבה לימודית וירטואלית נגישה באופן בלעדי למורים וללומדים רק כאשר הדבר מוצדק ולמטרה הרצויה (ע"פ המודל של הפרויקט של החוק של 'EIFL' סעיף (11)</p>	<p>סביבה וירטואלית לימודית הינה רשת מאובטחת אשר נמצאת בשימוש על ידי מוסדות לעיצוב, להדריך ולספק תכנים לימודיים. המשאבים המנוהלים על ידי הארכיון מסייעים לעתים קרובות ללימוד בסביבה וירטואלית. הלמידה האלקטרונית מציעה הזדמנויות חדשות בלימוד לרחוק, למידה עצמית ולימוד במחזוריות.</p>
<p>התעתיק של יצירה בפורמט נגיש יכול להתבצע ולהיות מופץ באמצעות תהליך ייבוא או יצוא, בהתחשבות בצרכי העיוורים, בעלי ראייה חלקית או בבעלי מוגבלויות אחרים, מבלי לקבל אישור מראש ממחברו או מבעליו (פרויקט החוק של EIFL מאמר 17)</p>	<p>ז) האם יש לארכיון זכות לשכפל יצירה בפורמט נגיש ולהעמידו לרשות אדם עם מגבלות? ח) האם יש לארכיון זכות להוציא עותקים בפורמט נגיש מעבר לגבולות המדינה?</p> <p>הגישה לידיע הינה זכות אנושית בסיסית. זכות האנשים עם מוגבלויות להשתתף בחיים התרבותיים, המבוססת על שוויון עם האחרים, כתובה בסעיף 30 לאמנת האומות המאוחדות המתייחסת לזכויות האנשים המוגבלים. אמנה זו מתייחסת לזכותם ולהנגשת מוצרים תרבותיים בפורמטים הנגישים במדינות השייכות לאומות המאוחדות וכל זאת על מנת להבטיח כי החוקים המגינים על זכויות הקניין הרוחני לא יהיו מכשול בלתי סביר או יפלו לרעה את הגישה של האנשים המוגבלים למוצרים תרבותיים.</p>

שאלות צולבות

הצעה/דגם להוראה	חריגים לטובת הארכיונים
<p>המונח "שירותי ארכיון" מתייחס לכל ארגון אשר באופן שיטתי אוסף, שומר ומאפשר גישה למשאבי המידע, לחומר הארכיוני ולחפצים שלא למטרות מסחריות באופן ישיר או עקיף.</p>	<p>- האם החריגים שהוענקו לספריות יחולו גם על הארכיונים?</p> <p>החקיקה הלאומית בנושא זכויות יוצרים משתנה ביחס למוטבים של אותם חריגים. במקרים מסוימים החריגים הללו חלים רק על ספריות, במקרים אחרים הם חלים על ספריות ושירותי ארכיון ובמקרים נוספים הם חלים גם על מוזיאונים.</p>

	<p>על מנת לדעת האם החקיקה הלאומית בארצכם הנוגעת לזכויות יוצרים משרתת גם את הארכיונים, יש צורך:</p> <p>1. לבדוק את אותם החריגים ולראות האם הארכיונים מצוטטים במפורש כנהנים מחריגות אלה</p> <p>2. במקרה הפוך, לאמת את ההגדרות שניתנו בחוק על מנת לקבוע האם שירותי הארכיון נכללים בהגדרת המוטב המיועד.</p>
--	---

הצעה/דגם להוראה	<u>תבנית החומר הארכיוני:</u>
<p>לארכיון יש את הזכות ליצור עותקים לפי סעיפי החוק וזאת בכל פורמט. (הגדרת סוג זה מאשרת את החופש לעיצוב תבניות החומר הארכיוני)</p>	<p>- האם הארכיון יכול לאחסן העתקים בכול פורמט אפשרי כולל פורמט דיגיטלי?</p> <p>החקיקה הנוגעת לזכויות יוצרים צריכה לאפשר למוסדות הארכיון להשתמש בטכנולוגיות הדיגיטליות. החריגים חייבים לעקוב אחר ההתקדמות הטכנולוגית ולאפשר שכפול בכול פורמט בנפרד מזה של העבודה המקורית, מזה של מערך המידע או מאופן המסירה. על מנת לבדוק את ההוראות המשפטיות בהקשר זה להלן מספר שאלות שיש לקחת בחשבון:</p> <p>- " כאשר אין תגובה " - . במידה והחוק לא התייחס לנושא זה, אנו יכולים להסיק כי התעתיק יכול להיעשות בכול פורמט.</p> <p>- חיפוש המלה " רפרוגרפיה ", בטקסט של החוק. המונח " רפרוגרפיה"-מתייחס בדרך כלל לצילום. הוא צריך להימחק מהחוק אם הוא מופיע בהגדרת המלה " שכפול " (במידת הצורך) או בטקסט החריגים הנוגעים לשירותי הארכיון.</p>

הגנה על החריגים בסביבה דיגיטלית :

הצעה/דגם להוראה	הגנה על החריגים בסביבה דיגיטלית
<p>כל זכות מוסכמת המנוגדת למקטעים (x) עד (y) תהיה בטלה ומבוטלת (על פי</p>	<p>1) האם החריגים שהוענקו לארכיונים ביחס לחוק זכויות היוצרים מוגנים בפני הסיכון של נטרול על ידי תנאי הרישיון?</p>

<p>החוק של פרויקט EIFL סעיף 21 (4)</p> <p>לכל מוטב של אחד או יותר מהחריגים או המגבלות המפורטים בסעיפים (x) עד (y) חייב להיות לו אמצעי המאפשר לו ניצול החריגה או המגבלה במקרה שאמצעי ההגנה הטכנולוגיים יחלו על יצירה וחייבים להיות על פי הצורך בעלי זכות עקיפה של אמצעים אלו על מנת להפוך את העבודה לנגישה (טיוטת החוק של EIFL, סעיף 22)</p>	<p>היעדים של המדיניות הציבורית המוצהרת בחוק זכויות היוצרים צריכים להיות מוחלים על התכנים האנלוגיים ועל התכנים הדיגיטליים של אוספי הארכיון. עם זאת, החריגים החלים על החוק יכולים להיות מודחים למקום השני על ידי הסכמים וחוזים.</p> <p>לדוגמא, מספר ארכיונים משתמשים בספקים פרטיים לאחסון המסמכים הדיגיטליים שלהם בענן של הספק. אם הספק נותן השירות תלוי בסמכות אחרת, יתכן כי ספק השירות הדיגיטלי לא יכבד את החקיקה הנוגעת לזכויות יוצרים וכיבוד הפרטיות בשטח השיפוט של המפקיד. קיומם של סעיפים סטנדרטיים המניחים את הזכות ליישום בהסכם עלולים לסכן את עקרון הטריטוריאליות העומדת בבסיסי היישום הבינלאומי של זכויות יוצרים. העדיפות שניתנה לסעיפים חוזיים מקטינה את מטרת החריגים. לפיכך יש צורך כי החוקים הלאומיים המסדירים את חוק זכויות היוצרים יכילו הוראה המתירה לארכיון לעקוף כול הוראה חוזית שתעכב או תמנע ביצוע של פעולה המנוגדת לחריגים הקבועים בחוק.</p> <p>2) כאשר מוענקת הגנה משפטית המקושרת לאמצעי הגנה טכנולוגיים, האם הארכיון יכול לעקוף את האמצעים הללו על מנת להבליט את החריגים החלים על זכויות היוצרים?</p> <p>מספר אמצעים טכנולוגיים, מנעולים דיגיטליים הנמצאים בשימוש על ידי בעליהם מאפשרים ביצוע בדיקה האם נעשתה שימוש בלתי מורשה והם גם רשאים למנוע שימוש מותר על פי החוק. לשירותי הארכיון חייב להיות הרשות לעקוף מערכות הגנה אלו על מנת להעמיד לרשות הציבור עבודות ולנצל את החריגים המותרים לפי חוק זכויות יוצרים למטרות שימור או על מנת לשרת אנשים בעלי מוגבלויות.</p>
---	---

הצעה/דגם להוראה	הגבלת האחריות
<p>ארכיון או כל אדם אשר פועל תחת סמכותו בביצוע תפקידו יהיה מוגן בפני תלונות (לרבות תביעות בגין נזקים) הקשורים להפרת זכויות יוצרים וכן בפני אחריות פלילית הקשורה לכך באם הוא פועל בתום לב :</p> <p>- כאשר הוא מאמין, כי יש לו סיבות טובות לחשוב כי הוא מבצע עבודה מותרת והיא נופלת בטוח של החריגה על החוק או משום שהשימוש האמור אינו כפוף לזכויות יוצרים או</p> <p>- כאשר היו לו סיבות טובות להאמין, שהיצירה או האלמנטים אין מוגנים יותר על פי חוק זכויות יוצרים והם פתוחים לציבור</p> <p>כל שירות של ארכיון או כל אדם אשר פועל תחת סמכותו יזוכה מכל אחריות ביחס לפעולות המשתמשים (על פי פרויקט החוק של EIFL, סעיף 12 (12))</p>	<p>- האם החוק מגן על הארכיונים מפני תביעות משפטיות אפשריות הקשורות לעבודות הנעשות בתום לב במסגרת תפקידם?</p> <p>בהעמדת האוספים שלהם לכול מי שמעוניין לעיין בהם, הארכיונאים צריכים לנהל על בסיס יום יומי את סוגיות רישיון זכויות היוצרים. להבין ולדעת להפעיל את החקיקה שהינה חלק מהמשימה היום יומית שלהם והם לעתים קרובות המקור הראשוני של המידע הקשור לזכויות יוצרים עבור משתמשי הארכיון.</p> <p>עם זאת, מעט מאד ארכיונאים סיימו את לימודי המשפטים ולרובם אין את הגישה למומחיות כפי שיש לעורכי דין. הגבלת האחריות מאפשרת לארכיונאים, לפעול בתום לב בהקשר לחריגים של זכויות יוצרים ומקלה על ניהול סיכונים כאשר הם צריכים להתחיל בפרויקטים של דיגיטציה.</p>

הצעה/דגם להוראה	חריגה גמישה
<p>בנוסף לשימושים המפורטים בסעיפים 8 עד לסעיף 17B השימוש ההוגן ביצירה מסוימת המוגנת על ידי חוק זכויות יוצרים בצורת העתקה או ייצוג פונטי למטרות מחקר, ללימודים אישיים או אקדמאיים, ללימוד, ביקורת, פרשנות, חיקוי, או לשם דיווחי חדשות, אינה יכולה להיות הפרה של זכויות היוצרים המגינה על היצירה הנדונה.</p> <p>על מנת לקבוע האם הפעולה שנעשתה ביחס לעבודה מסוימת מהווה שימוש הוגן, על בית המשפט לקחת בחשבון את כול הגורמים שנראים לו רלוונטיים ובכללם:</p> <p>- מהות העבודה הנדונה</p> <p>- האם ההיקף ותוכן החלק של היצירה מושפע ביחס לעבודה כולה</p> <p>- האופי ומטרת השימוש לרבות האם הוא נופל בתחום המסחרי או מטרת</p>	<p>- בנוסף לחריגים המיוחדים לארכיונים, האם הפעולות המתבצעות בארכיונים נתמכות על ידי חריגים גמישים, כגון האפשרות של הפעלת שימוש הוגן או עסקה הוגנת?</p> <p>היתרון של חריג גמיש כגון אמת המדה של שימוש הוגן או עסקה הוגנת, הוא בכך שהשימוש מתבסס על זכויות יוצרים ויכול להתקבל על ידי החוק במקרים אשר לא היו צפויים מראש או כאשר החריגים הספציפיים לארכיון פותחו. פתרון זה מאפשר לחוק לעמוד בקצב ההתפתחויות הטכנולוגיות ועם הצורות החדשות של שיתוף ופעולה.</p> <p>יותר מ-40 מדינות ברחבי העולם שילבו כבר בתוך החקיקה שלהן על זכויות יוצרים חריג כללי וגמיש מסוג זה. החקיקה הלאומית צריכה להיות ברורה בעיקר כאשר מעורבים (בעיקר לשירותי הארכיון) סוגים שונים של משתמשים, החריגים המיוחדים אשר נקבעו בחוק מתווספים לחריגה כללית וגמישה</p> <p>זז</p>

השימוש הינה לחינוך ללא כוונות רווח, וכן את השפעת הפעולות על השוק הפוטנציאלי או על הערך המסחרי של העבודה עצמה (על פי הצעת החוק סעיף 17c)	
--	--

הערות הקשורות לבדיקה בשלושה שלבים .

מבחן שלושת השלבים הוא סעיף המופיע באותם הסכמים כמו אמנת ברן (סעיף 9 (2)), אשר קובע את הקריטריונים להערכת היקף המגבלות החלות על זכויותיו של בעל זכויות היוצרים.

מבחן משולש זה הינו כלי הערכה, או כלי הוראה העומד לרשות הארצות כדי לסייע להם בניסוח הטקסט של המגבלות והחריגים החלים בחקיקה הלאומית שלהם.

אם החריגים המפורטים נשפטים בהתאם למבחן וככל שהבחינה אינה מכוונת למשתמשים המושפעים על יד החריגים, אין מקום לשלב מבחן זה בחקיקה הלאומית הקשורה לחריגים החלים על שירותי הארכיון והספריות.